

Arkady Rzegocki

DYPLOMACJA OTWARTA

CZYLI JAK SKUTECZNIE
REALIZOWAĆ RACJĘ STANU

dyplomacja
OTWARTA
BIBLIOTEKA

Dyplomacja otwarta

czyli jak skutecznie
realizować rację stanu

dyplomacja
OTWARTA
BIBLIOTEKA

Tom 1

Arkady Rzegocki

Dyplomacja otwarta

czyli jak skutecznie
realizować rację stanu

WYDAWNICTWO
KSIĘGARNIA
AKADEMICKA

KRAKÓW 2025

Arkady Rzegocki
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
 <https://orcid.org/0000-0002-8688-0365>
 arkady.rzegocki@uj.edu.pl

Recenzent
Prof. dr hab. Marek Kornat

Opracowanie redakcyjne
Agnieszka Witczak
współpraca: Daria Chibner, Aleksandra Murzańska

Projekt okładki
Igor Stanisławski

Skład
Piotr Poniedziałek

© Copyright by Arkady Rzegocki and Księgarnia Akademicka, 2025

ISBN 978-83-8368-375-1 (druk)
ISBN 978-83-8368-376-8 (pdf)
<https://doi.org/10.12797/9788383683768>

Niniejsza publikacja została dofinansowana ze środków
Wydziału Stosunków Międzynarodowych i Politycznych UJ

Patronat – Instytut Sobieskiego

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
<https://akademicka.pl>

Zofii, Wandzie, Klarze
oraz całemu młodemu pokoleniu
dumnych obywateli Rzeczypospolitej

Spis treści

Przedmowa	11
Wprowadzenie	15
Rozdział I	
Mapa dyplomatyczna, czyli struktura książki	29
Rozdział II	
Od zamkniętych gabinetów do przestrzeni dla obywateli.	
Droga ku dyplomacji otwartej	41
Garnitury zamiast szat, czyli współcześni ambasadorowie	41
Moralność i realizm. O wyjątkowości polskiej dyplomacji	50
W szponach III Rzeszy. Zapomniane dziedzictwo polskich dyplomatów	68
Komunizm i odzyskanie utraconej suwerenności	83
Dyplomacja otwarta. Realna szansa dla Polski	98
Rozdział III	
Potencjał i zasoby. Fundamenty dyplomacji otwartej	129
Jak stać się mocarstwem dyplomatycznym	129
Mówić o sobie za granicą: bez przesady i bez wstydu, czyli znaczenie wizerunku	148
Czym warto chwalić się na świecie	162
Współczesna Polska	164
Sukces gospodarczy	169
Historia i fascynujące dziedzictwo	172

Bezpieczeństwo i siły zbrojne	178
Polonia i Polacy mieszkający za granicą	181
Kultura	190
Dyplomacja akademicka	195
Polska kuchnia	199
Duchowość – religie	200
Przyroda	206
Państwo jako rzeczpospolita – wspólnota	211

Rozdział IV

Dyplomacja otwarta. Nasze dziedzictwo i związane z nim aktualne zadania	215

Rozdział V

Edukacja i akademia dyplomatyczna	223
Filar pierwszy – szkolenia kadr	226
Filar drugi – współpraca zewnętrzna	230
Filar trzeci – promocja wiedzy dyplomatycznej	233

Rozdział VI

Studium przypadku. Wielka Brytania i dyplomacja otwarta w praktyce	237

Zakończenie	275

Bibliografia	279
Summary	299
Streszczenie	301
Indeks osobowy	303

AMBASSADORS COURT
ST JAMES'S PALACE
LONDON SW1A 1BL

This book explores an important concept which has not always been given the careful consideration it deserves in recent decades. Open diplomacy, as described by the author, is effectively a new approach to an old practice. Diplomacy began many thousands of years ago as a means for governments to communicate with each other in war and in peace. But the traditional practice of diplomacy was generally carried out in confidence, often in great secrecy. As the author observes, the centralisation of a country's diplomacy can only occur in an authoritarian regime. But for most of mankind's history most regimes have been authoritarian. When I started my diplomatic career in the late 1970s my first posting was indeed to an authoritarian country, namely Poland! The scope for open diplomacy was very limited. The British embassy was allowed to publish a magazine aimed at the general reader provided it said nothing controversial about international politics. And we were allowed to promote cultural exchange between our two countries. But otherwise our business was entirely with the communist regime. Discussions were held in private and, for example, the Ambassador was never allowed to talk to the Polish press never mind give an interview on Polish television.

Fifteen years later I returned to a completely different Poland. Poland was by then a lively democracy with a Free Press, Radio and Television. Not just the Ambassador but others in the embassy such as me were able to give interviews and appear on television and radio. Talking to representatives of the Polish people at conferences or at their places of work was a frequent and enjoyable task of the embassy. It is interesting to analyse why this should be so. Let's just think about the greatest diplomatic challenge that countries such as Poland of the United Kingdom now face - Russia's horrifying an illegal invasion of Ukraine. Poland is one of Ukraine's staunchest allies right on the front line. The United Kingdom has been equally supportive. But no democratically elected government could maintain that support without the support in turn of their people. It follows that diplomats need to persuade more than just governments in an open society with free elections. In the case of the United Kingdom, I am sure that the support for Ukraine across the political spectrum owes much to the support of the British people. And that owes much to the efforts of the Ukrainian government and of its allies like Poland.

Arkady Rzegocki draws attention to the consistency of Polish foreign policy since the fall of communism in 1989. Poland has had many governments since then from all parts of the political spectrum. But Poland has been remarkably consistent in its desire, firstly, to join NATO and the European Union. And it has been equally consistent in its support for both those organisations once it became a member of them. That has partly been due to the efforts of its politicians; and partly due to the widespread support for both institutions among the population. Governments sometimes need to lead their people in unexpected directions. But they are generally more comfortable leading a population who are united in supporting some basic policy goals. I'm sure that open diplomacy by the Polish government and many of its allies has contributed to this remarkable - and for some of us enviable - national consensus. Of course, in some ways this national consensus goes back in history to an era centuries before the invention of NATO and the EU. The Polish desire for independence during the time of the Partitions and during the Second World War shines through in modern times. Poland desires sovereignty and agency. Perhaps more than most countries that desire is rooted in Poland's past and will continue to shine through in Poland's future.

This book is published at a critical time in world affairs and is well worth reading by all serious students of diplomacy as well as for everyone interested in modern diplomacy and international relations.

Alistair Harrison

Przedmowa

Książka podejmuje ważny temat, który w ostatnich dekadach nie zawsze traktowany był z należytą uwagą. Dyplomacja otwarta, opisana przez autora, stanowi w istocie nowe podejście do starej praktyki. Dyplomacja narodziła się tysiące lat temu jako sposób komunikacji między rządami – zarówno w czasie wojny, jak i w czasie pokoju. Jednak tradycyjna dyplomacja była zazwyczaj prowadzona w sekrecie, często w wielkiej tajemnicy. Jak zauważa autor, centralizacja dyplomacji państwowej może mieć miejsce jedynie w systemie autorytarnym. A jednak przez większość historii ludzkości dominowały w niej właśnie reżimy autorytarne. Kiedy pod koniec lat 70. ubiegłego wieku zaczynałem swoją karierę dyplomatyczną, moją pierwszą placówką rzeczywiście było państwo autorytarne, a mianowicie Polska! Zakres stosowania dyplomacji otwartej był bardzo ograniczony. Ambasada brytyjska mogła publikować magazyn skierowany do szerokiego grona odbiorców, pod warunkiem, że nie poruszał on kontrowersyjnych tematów związanych z polityką międzynarodową. Wolno nam było także promować wymianę kulturalną między naszymi krajami. Poza tym jednak nasza działalność koncentrowała się wyłącznie na kontaktach z reżimem komunistycznym. Rozmowy prowadzone były prywatnie, ambasador nie

mógł rozmawiać z polską prasą, nie mówiąc już o udzieleniu wywiadu polskiej telewizji.

Piętnaście lat później wróciłem do zupełnie innej Polski. Polska była wówczas żywą demokracją z wolną prasą, radiem i telewizją. Nie tylko ambasador, ale także inni pracownicy ambasady – tacy jak ja – mogli udzielać wywiadów i pojawiać się w mediach. Rozmowy z przedstawicielami narodu polskiego na konferencjach czy też w miejscu ich pracy z czasem stały się częstym i przyjemnym zadaniem ambasady. Interesujące jest przeanalizowanie, dlaczego tak się stało. Pomyślmy choćby o największym współczesnym wyzwaniu dyplomatycznym, przed którym stoją takie kraje jak Polska czy Wielka Brytania – o przerażającej i nielegalnej inwazji Rosji na Ukrainę. Polska jest jednym z najwierniejszych sojuszników Ukrainy i znajduje się na pierwszej linii frontu. Wielka Brytania również okazuje jej silne wsparcie. Jednak żaden demokratycznie wybrany rząd nie mógłby utrzymać takiego wsparcia bez poparcia ze strony społeczeństwa. Oznacza to, że w otwartym społeczeństwie z wolnymi wyborami dyplomaci muszą przekonywać nie tylko rządy. W przypadku Wielkiej Brytanii jestem wręcz pewien, że szerokie poparcie dla Ukrainy w całym spektrum politycznym wynika w dużej mierze z poparcia brytyjskiego społeczeństwa, a to zawdzięczamy wysiłkom ukraińskiego rządu i jego sojuszników, takich jak Polska.

Arkady Rzegocki zwraca uwagę na konsekwencję polskiej polityki zagranicznej od upadku komunizmu w 1989 roku. Od tego czasu Polska miała wiele rządów, reprezentujących różne opcje polityczne. A jednak konsekwentnie dążyła najpierw do przystąpienia do NATO i Unii Europejskiej, a następnie – już jako członek tych organizacji – do ich aktywnego wspierania. To zasługa zarówno polityków, jak i szerokiego poparcia społecznego dla obu instytucji. Czasem rządy muszą prowadzić swój naród w nieoczekiwanym kierunku, ale znacznie łatwiej jest im to robić, jeśli społeczeństwo jest zjednoczone wokół podstawowych celów politycznych. Jestem pewien,

że dyplomacja otwarta prowadzona przez polski rząd oraz wielu jego sojuszników wydatnie przyczyniła się do tego – godnego podziwu, a dla niektórych z nas wręcz godnego pozazdroszczenia – narodowego konsensusu. Oczywiście w pewnym sensie ten konsensus sięga głęboko w historię, do czasów sprzed powstania NATO i UE. Pragnienie niepodległości, które towarzyszyło Polakom w okresie rozbiorów i podczas II wojny światowej, wciąż jest żywe. Polska pragnie suwerenności i sprawczości, być może bardziej niż inne kraje. To pragnienie jest zakorzenione w jej przeszłości i z pewnością będzie widoczne także w jej przyszłości.

Książka ta ukazuje się w przełomowym momencie dla stosunków międzynarodowych i zdecydowanie zasługuje na lekturę zarówno przez poważnych studentów dyplomacji, jak i wszystkich zainteresowanych współczesną dyplomacją oraz relacjami międzynarodowymi.

Alistair Harrison
Marszałek Korpusu Dyplomatycznego
Jego Królewskiej Mości

Wprowadzenie

Pierwsza połowa lat 20. XXI wieku przejdzie do historii jako okres przewartościowań i przemian o dalekosiężnych konsekwencjach, które na kolejne dekady ukształtują nowy ład międzynarodowy. W ostatnich latach świat doświadcza sytuacji podważających dotychczasowy układ sił. Spośród nich warto wymienić: brexit, pandemię COVID-19, wymierzoną w Ukrainę rosyjską agresję z 2014 roku, która w 2022 roku doprowadziła do wybuchu pełnoskalowej wojny, konflikt na Bliskim Wschodzie z krwawą wojną izraelsko-palestyńską oraz izraelsko-irańską, gdzie istotną rolę odgrywa zaangażowanie państw ościennych, kolejne krwawe przewroty w Syrii, rosnące imperialne ambicje Chin i zaostrzające się relacje na linii Waszyngton – Pekin. Na naszych oczach załamuje się dotychczasowy porządek międzynarodowy, rodzą się nowe potęgi, a te dawne zmagają się z nieoczekiwanymi wyzwaniem. Ta geopolityczna zawierucha wpływa na sytuację Polski. Toczące się obecnie różnorodne procesy polityczne i ekonomiczne w mniejszym lub większym stopniu wyznaczają kurs polskiej polityki zagranicznej. Trzeba odnaleźć się w nowych realiach, w tym otrząsnąć się z wiary w mity, które wraz z resztą Europy przyjmowaliśmy za prawdę. Historia bowiem już niejednokrotnie – i nierzadko boleśnie – pokazywała, jak kruchy

bywa ład geopolityczny. Po upadku komunizmu wierzono, że nadeszła era pokoju, że poszczególnym państwom i narodom bardziej opłaca się współpraca niż konflikt militarny¹. Huk wystrzałów, krajobrazy zniszczone wojenną pożogą, żołnierze przelewający krew i ginący na obcej ziemi – takie obrazy miały przejść do historii, być kanwą pieśni o odległej przeszłości. Stało się inaczej. W bezpośrednim sąsiedztwie Polski toczy się największa i najbardziej krwawa europejska wojna po 1945 roku. Wojna udowadniająca, że marzenia o dominacji wciąż wypełniają głowy współczesnych satrapów. Co gorsze, pomimo postępu technologicznego i rozwoju praw człowieka wszystko, co można powiedzieć na ten temat, zamyka się w słynnej popkulturowej frazie – „wojna nigdy się nie zmienia”², gdyż ludzka natura nie jest nieskalana. Okrucieństwa nadal są popełniane w imię politycznych ambicji.

Równocześnie zagrożenie militarne nie sprowadza się wyłącznie do dotkliwych konsekwencji konfrontacji zbrojnej. Rzuca ono cień na praktycznie każdy aspekt rzeczywistości. Na przykład wojna na Bliskim Wschodzie spowodowała zmniejszenie zainteresowania zachodniej opinii publicznej rosyjską agresją na Ukrainę, co może w przyszłości skutkować okrojeniem finansowego wsparcia dla ukraińskiego rządu i zachęcić Moskwę do bardziej napastliwych działań. Tymczasem zaangażowana na Ukrainie Rosja traci lub zmniejsza swoje wpływy w Syrii czy też w niektórych post-radzieckich państwach. To z kolei zmusza ją do szukania nowych metod sprawowania kontroli nad ważnymi dla niej regionami. Wybory w Rumunii oraz Gruzji pokazały, że internet stał się kolejnym polem bitwy. Szerząca się w nim dezinformacja oraz fake newsy powodują, że coraz trudniej odróżnić prawdę od fałszu. Zmniejsza się zaufanie

---

¹ Najmocniej te marzenia (a może złudzenia) uosabiał oczywiście Francis Fukuyama, choć jego tezy zawsze były o wiele bardziej zniuansowane i nie tak proste, jak zdaje się niektórym komentatorom.

² Fraza ta została rozpowszechniona przez słynną serię gier komputerowych *Fallout*.

do nauki, ekspertów i znawców danej dziedziny. Ich miejsce zajmują podmioty potrafiące skutecznie zarządzać emocjami.

Natomiast rywalizacja chińsko-amerykańska sprzyja odchodzeniu od globalizacji na rzecz fragmentaryzacji rynku światowego i przyspiesza procesy ekonomiczne, których natury i konsekwencji nie można określić, więc trudno na nie odpowiednio reagować. Z pewnością mniej jednolity i zmonopolizowany rynek stworzy szanse dla nowych podmiotów. Jednak część z nich przegra tę rywalizację, wypadnie z globalnego obiegu, zniknie albo będzie zdana na łaskę silniejszych. Nie należy też zapominać o kryzysie migracyjnym i rosnącej fali uchodźców przekształcających zachodnie społeczeństwa. Z jednej strony migracja pozwala zażegnać problemy z demografią, ale – z drugiej – generuje także brutalne spory zagrożające wewnętrznemu bezpieczeństwu danego państwa. Świat się zmienia. I nie jest to łagodna zmiana.

Wskutek piętrzących się wyzwania nadchodzi pora, aby zdecydować, jaką funkcję w tym nowym łańdźcu międzynarodowym będzie sprawować Polska. Nastroje społeczne oraz głosy obywateli widoczne w mediach społecznościowych przekonują, że Polacy w ostatnich latach stopniowo przestają czuć się obywatelami drugorzędного lub peryferyjnego kraju. Nie widzą przeszkód uniemożliwiających im odnoszenie sukcesów podobnych do tych, jakie stały się udziałem Francuzów, Niemców, Hiszpanów, Belgów, Włochów czy Brytyjczyków. I mowa tu zarówno o kwestiach gospodarczych oraz politycznych, jak i o szeroko rozumianej kulturze. Polscy obywatele, obserwując aktywność swojego państwa, coraz bardziej doceniają jego sprawczość, przynoszącą wymierne rezultaty. Polacy zaczynają dostrzegać, jak wielką rolę może odgrywać ich kraj w regionie, w Europie i na świecie. Co więcej, kiedy Polacy zaczęli angażować się w pomoc Ukraińcom od pierwszych dni rosyjskiej inwazji, zauważyli, że w nich samych tkwi ogromna siła, która nie czyni ich skazanymi na słuchanie bliżej nieokreślonych,

Bibliografia

Publikacje

- Acton John E., *Historia wolności. Wybór esejów*, tłum. A. Branny, A. Gowin, P. Śpiewak, Kraków 1995.
- Acton John E., *W stronę wolności. Wybór esejów*, tłum. A. Gowin, A. Branny, J. i A. Rzegoccy, Kraków 2006.
- Afera „Żelazo” w dokumentach MSW i PZPR, oprac. W. Bagieński, P. Gontarczyk, Warszawa 2013.
- Aitken Ben, *Anglik w Poznaniu. Mój nieprawdopodobny rok w Polsce*, tłum. Sz. Kołodziejski, Warszawa 2020.
- Bagieński Wincenty, „Afera kurierska” w wywiadzie i MSZ”, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2014, nr (23), s. 135-163.
- Bajor Piotr, *Uwarunkowania i rozwój Partnerstwa Wschodniego. Aspekty polityczne, gospodarcze i społeczne*, Kraków 2022.
- Bałuk-Ulewiczowa Teresa, *Goslicius' Ideal Senator and His Cultural Impact over the Centuries: Shakespearean Reflections*, Kraków 2009, *Rozprawy Wydziału Filologicznego*, t. 78.
- Banville John, *Doctor Copernicus*, London 2010.
- Bardach Juliusz, Leśnodorski Bogusław, Pietrzak Michał, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 2009.
- Bełch Stanisław i in., *Paweł Włodkowic i polska szkoła prawa międzynarodowego*, Warszawa 2018.

- Benedykt Polak, *Sprawozdanie*, [w:] *Spotkanie dwóch światów. Stolica Apostolska a świat mongolski w połowie XIII wieku. Relacje powstałe w związku z misją Jana di Piano Carpiniego do Mongołów*, red. J. Strzelczyk, Poznań 1993, s. 224-233.
- Benedykt Polak, *Trzynastowieczny opis podróży do Mongolii posta papieskiego, franciszkanina, błogosławionego i męczennika, brata Benedykta oraz ówczesne listy dyplomatyczne Papieża i Kujuk-Chana z Karakorum*, [w:] *Kalendarz św. Antoniego*, tłum. A. Jochelson, Wrocław 1986, s. 51-59.
- Benedykt Polak, *Z Europy do Azji przez Kazachstan (1245-1247)*, tłum. S. Młoddecki, Warszawa 2008.
- Bernacki Włodzimierz, *Myśl polityczna I Rzeczypospolitej*, Kraków 2011.
- Biedrońska-Słota Beata, Molenda Maria, Kontusz. *Z dziejów polskiego ubioru narodowego*, Warszawa 2023.
- Biliński Wojciech, *Ustanowienie stosunków dyplomatycznych przez Polskę w latach 1918-1939*, „Sprawy Międzynarodowe” 2017, nr 2, s. 112-130.
- Borkowski Paweł, *Podstawowe pojęcia filozofii politycznej Arystotelesa*, „Studia Philosophiae Christianae” 2008, nr 1(44), s. 115-133.
- Brun Julian, *Stefana Żeromskiego tragedia pomyłek*, Warszawa 1958.
- Budzisz Marek, *Pauza strategiczna. Polska wobec ryzyka wojny z Rosją*, Warszawa 2023.
- Burke Edmund, *Rozważania o rewolucji we Francji i o poczynaniach pewnych towarzystw londyńskich związanych z tym wydarzeniem, zawarte w liście, który miał zostać wysłany do pewnego gentlemana w Paryżu*, tłum. D. Lachowska, Warszawa 2008.
- Butterwick Richard, *The Polish-Lithuanian Commonwealth, 1733-1795: Light and Flame*, New Haven 2021.
- Cetera-Włodarczyk Anna, Kosim Alicja, *Polskie przekłady Shakespeare’a w XIX wieku*, cz. 1 i 2, Warszawa 2019.
- Chojnacki Paweł, *Gmina Polska Zachodniego Londynu. 1959-1976-2003*, Lublin-Londyn 2006.
- Chojnacki Paweł, *Gmina. Życie powszednie na południu Polskiego Londynu (lata pięćdziesiąte-osiemdziesiąte XX wieku)*, Kraków-Warszawa 2023.

Summary

The book explores the role and significance of diplomacy in the contemporary world, amid dynamic geopolitical changes. Drawing on numerous examples, Arkady Rzegocki argues that Poland needs a new model of foreign policy – so-called “open diplomacy”. Only a form of diplomacy that engages not only the government and the foreign service but also citizens, the Polish diaspora, social organizations, and institutions of culture, science, and business can effectively advance Poland’s national interests.

The book emphasizes that the traditional model of diplomacy, conducted behind closed doors, no longer meets the challenges of the modern era. Globalization, new technologies, disinformation, and the assertive policies of major powers – particularly Russia and China – make it essential for foreign policy to be transparent, inclusive, and intelligible. Only through such openness can a credible and attractive image of the country be built internationally. According to Rzegocki, Poland’s geographic position and historical experience give it a particular mission as a proponent of freedom, solidarity, and democracy in Central and Eastern Europe.

The study traces the evolution of Polish diplomacy – from the period of the partitions, through World War II and the communist era,

to the Third Republic and integration with NATO and the European Union. It highlights that despite numerous achievements – including unprecedented support for Ukraine, rapid economic growth, and active regional engagement – Poland has not yet fully realized its potential. The country still under-communicates its accomplishments and rarely presents its positions clearly on the international stage.

A central element of “open diplomacy” is the involvement of citizens in promoting Poland. This includes the development of diplomatic education, academic and cultural diplomacy, strengthening ties with the Polish diaspora, cultivating a reliable international image, and effectively countering disinformation. Rzegocki also stresses the need to professionalize the foreign service and establish a modern diplomatic academy.

Referring to international examples – especially the well-known case of the United Kingdom, where open diplomacy has become a key instrument of state policy – the book demonstrates that Poland, a country with rich historical heritage, a dynamic economy, and a growing regional role, has the potential to become a diplomatic power if it effectively mobilizes its resources and opens diplomacy to the public.

The author calls for a fundamental shift in mindset: diplomacy should no longer be regarded as the exclusive domain of elites, but as a shared responsibility of all citizens. In this perspective, open diplomacy emerges as a path to more effective realization of Poland’s national interests, strengthening its position on the international stage, and fully utilizing its unique resources – economic, cultural, and social.

Keywords: open diplomacy, Poland’s foreign policy, citizen participation, globalization, state image, historical experience

Streszczenie

Książka podejmuje refleksję nad miejscem i znaczeniem dyplomacji we współczesnym świecie, w dobie dynamicznych przemian geopolitycznych. Na licznych przykładach Arkady Rzegocki dowodzi, że Polska potrzebuje nowego modelu prowadzenia polityki zagranicznej – „dyplomacji otwartej”. Tylko dyplomacja angażująca nie tylko rząd i służbę zagraniczną, lecz także obywateli, Polonię, organizacje społeczne, instytucje kultury, nauki i biznesu może skutecznie realizować polską rację stanu.

Autor podkreśla, że tradycyjny model dyplomacji, praktykowanej za zamkniętymi drzwiami gabinetów, nie odpowiada wyzwaniom współczesności. Globalizacja, nowe technologie, dezinformacja, a także agresywna polityka mocarstw – zwłaszcza Rosji i Chin – sprawiają, że skuteczna polityka zagraniczna musi być czytelna, przejrzysta i włączająca. Tylko w ten sposób można budować wiarygodny i atrakcyjny wizerunek państwa na arenie międzynarodowej. Polska, ze względu na położenie i doświadczenia historyczne, ma szczególną misję jako rzeczniczka wolności, solidarności i demokracji w Europie Środkowo-Wschodniej.

Książka ukazuje ewolucję polskiej dyplomacji – od czasów zaborów, przez II wojnę światową i okres komunizmu, aż po III RP oraz

integrację z NATO i Unią Europejską. Autor zwraca uwagę, że mimo wielu sukcesów – takich jak bezprecedensowa pomoc udzielona Ukrainie, dynamiczny wzrost gospodarczy czy aktywność w regionie – Polska nadal nie w pełni wykorzystuje swój potencjał. Zbyt słabo promuje swoje osiągnięcia i zbyt rzadko jasno komunikuje własne racje.

Głównym elementem koncepcji „dyplomacji otwartej” jest włączenie obywateli w promocję Polski. Oznacza to m.in. rozwój edukacji dyplomatycznej, dyplomacji akademickiej i kulturalnej, wzmocnienie więzi z Polonią, pielęgnowanie rzetelnego wizerunku kraju na świecie oraz skuteczną walkę z dezinformacją. Rzegocki akcentuje także konieczność profesjonalizacji służby zagranicznej i stworzenia nowoczesnej akademii dyplomatycznej.

Odwołując się do przykładów zagranicznych – zwłaszcza dobrze mu znanego przypadku Wielkiej Brytanii, gdzie otwarta dyplomacja stała się istotnym narzędziem polityki państwowej – Rzegocki pokazuje, że Polska, państwo o bogatym dziedzictwie historycznym, dynamicznej gospodarce i rosnącej pozycji regionalnej, ma szansę stać się swoistym „mocarstwem dyplomatycznym”, jeśli tylko umiejętnie wykorzysta swój potencjał i otworzy dyplomację na obywateli.

Autor apeluje o zasadniczą zmianę myślenia: dyplomacja nie może być postrzegana jako wyłączna domena elit, lecz jako wspólna odpowiedzialność wszystkich obywateli. Dyplomacja otwarta jawi się w tej perspektywie jako droga do skuteczniejszej realizacji polskiej racji stanu, wzmocnienia pozycji kraju na arenie międzynarodowej i pełniejszego wykorzystania jego unikatowych zasobów – gospodarczych, kulturowych i społecznych.

Słowa kluczowe: dyplomacja otwarta, polityka zagraniczna Polski, udział obywateli, globalizacja, wizerunek państwa, doświadczenia historyczne

Książka prof. Arkadego Rzegockiego jest bardzo potrzebnym spojrzeniem na współczesną dyplomację polską. Autor – nauczyciel akademicki i dyplomata – ma niemało do powiedzenia o kształtowaniu się stosunków międzynarodowych w dzisiejszym świecie, ze szczególnym – rzecz jasna – uwzględnieniem spraw Polski, którą godnie i z dużym powodzeniem reprezentował za granicą, w tym w Londynie. Wizja dyplomacji, jaką kreśli, jest pociągająca i daleka od starej, dziewiętnastowiecznej koncepcji, sprowadzającej ją do sztuki poufnego działania gabinetów, tajnych rokowań i transakcji. Pokazuje, jak bardzo liczy się społeczny i kulturowy wymiar dyplomacji. Na swój kraj patrzy z wyraźnym optymizmem, ukazując jego zasoby i możliwości. Niech to będzie zachętą do lektury w trudnym czasie, jaki przechodzi Polska.

Z recenzji prof. dr hab. Marka Kornata, UKSW, PAN

Znakomita książka. Prof. Rzegocki łączy swoją wieloletnią wiedzę akademicką, zdobytą jako uznany badacz nauk politycznych, z nowszym, praktycznym doświadczeniem pracy jako ambasador w Wielkiej Brytanii oraz Irlandii, a także jako szef Służby Zagranicznej RP. Czerpie z obserwacji wynikających z ogromnych wstrząsów i przemian geopolitycznych, w których Polska odgrywała kluczową rolę, oraz z fascynującego, pogłębionego studium przypadku Wielkiej Brytanii, aby przedstawić unikalne spostrzeżenia na ten pasjonujący temat. To lektura obowiązkowa dla każdego, kto poszukuje wyjątkowego spojrzenia na „otwartą dyplomację” pióra akademika o wysokiej rzetelności, który jednocześnie zdobył doświadczenie w samym środku polskiej służby dyplomatycznej.

Z opinii prof. Aleksa Szczerbiaka, University of Sussex

Arkady Rzegocki – profesor UJ, ambasador, politolog i praktyk dyplomacji. W swojej książce pokazuje, jak Polska może stać się „mocarstwem dyplomatycznym”.

**WYDAWNICTWO
KSIĘGARNIA
AKADEMICKA**

<https://akademicka.pl>

